

**BAKAY KORNÉL – HARANGOZÓ IMRE –
MOLNÁR V. JÓZSEF:
TÖRTÉNELEM 5.**

KORSZAKVÁLTÁS A TÖRTÉNELEMOKTATÁSBAN

A fenti címmel Bakay Kornél régész-őstörténész tartott előadássorozatot a Magyarok Házában. A záró program december 8-án volt, amikor a történettudomány és a nemzettudat kapcsolata került megtárgyalásra. A bevezető októberi előadás címe tömören foglalta össze az új tankönyvsorozat szerzőinek szándékát:

„Új szemléletű, alternatív tankönyvek az általános iskolától az egyetemig”. Ennek kapcsán mindjárt felmerült néhány fontos kérdés: vajon mekkora súllyal szerepel ma a szakszerűség és a nemzeti elkötelezettség a történettudományban? És mi lenne a kívánatos arány? Ezekre a kérdésekre választ keresve érdemes néhány pillantást vetni más országok tankönyveire és az ottani történetesek állásfoglalásaira. Ebben az összehasonlításban azonnal felismerhető a ma használt történelemkönyveink többségében az a kisebbrendűségi érzés, amit néhány politikusunk ma is követendő programként hirdet (lásd az elhíresült „merjünk kicsik lenni” kijelentést).

Valóban udvarias tett, ha nem kívánjuk sérteni a környező országok, népek érzékenységét és el szeretnénk kerülni a nagyhatalmak „ingerlését”.

Mi a teendő azonban, ha a másik fél pont az ellenkező kiindulópontonról indul?

1919-ben csak Bandholtz tábornok határozott fellépésének volt köszönhető, hogy az országunkba kérés és ellenállás nélkül bevonult (!) román csapatok „szuvenírként” magukkal nem vitték a Nemzeti Múzeum kincseit.

Ceausescu falurombolási programja is érdekes módon kizárólag magyarlakta falvakkal kezdődött.

Benes dekrétumai még ma is érvényben vannak, s a magyarok „kollektív bűnössége” miatt sok Szlovákiában élő honfitársunknak esélye sincs, hogy családjá egykor elkobzott földjét, házát visszakapja.

Az Ipoly és a hozzá hasonló, nyáron térdig érő folyók „nemzetközi vízi úttá” nyilvánításával, majd annak stratégiai fontosságára hivatkozva sikerült északi szomszédunknak tisztán magyarlakta területeket és a (mai országhatár körül már kívül) körbehúzó vasúthálózatot elcsatolni”.

Mai történelemkönyveink az előbbi tényeket nem mutatják be mélyebb összefüggéseikben. Őseinkről főleg a rosszat jegyzik fel, a „kalandozásnak” nevezett, egyes nyugati uralkodókkal kötött szövetség keretében folytatott hadműveletekből csak a veszteseket hangsúlyozzák, Attilát „kutyafejűnek”, Nimród ősatyánkat pedig az emberiség elnyomójának (opressor hominum) nevezik. Sőt azt is „elfelejtik” megemlíteni a 907-es pozsonyi csata kapcsán, hogy akkor egész Nyugat-Európa (Lajos király, Ottó freisingi püspök, Dietmar salzburgi érsek, Sieghard herceg stb.) megindult a honfoglalás nehézségein éppen hogy túljutott magyarság ellen, és csak bátor helytállással, jó stratégiával sikerült a megsemmisítésünkre törő, egyházi és császári erőket egyesítő túlerőt legyőzni. (Bizonyára ennek a nyugati fenyegetésnek is szerepe volt István döntésében, mely alapján népünk áttért a római típusú kereszténységre.)

Vajon hogyan vélekednének a franciák, angolok, oroszok, amerikaiak, ha velük történne ilyen „jóindulatúnak” és igazságosnak igazán nem mondható beavatkozások, erővel kikényszerített „békekötések”? Mi lett volna Londonnal a német bombázások idején, ha Churchill nem kívánta volna sérteni a németek érzékenységét?

Gondolom, hogy az előző példák mindenkit meggyőztek Bakay Kornél, Molnár V. József és Harangozó Imre új tankönyvsorozatának fontosságáról. Igaz történelmünk megismerése, a valós tények bemutatása jelentheti az első lépést népünk újra öntudatra ébredésének útján. A történelmet ugyanis a győztesek írják.

Az Európai Unió tagjaként „jogilag”, hivatalosan már mi is a „győztesek” közé tartozunk. Így eljött az ideje, hogy mi is megírjuk és meg is jelentessük a saját szempontjaink szerinti, a mi igazságunkat is bemutató reális történelemkönyvet.

A sorozat első kötete, az 5. osztályosok számára készült TÖRTÉNELEM már kapható a boltokban. A László Gyula Történelmi és Kulturális Egyesület támogatásával létrejött tankönyv a 11-12 éves korosztály - és szüleik - számára már rendelkezésre áll.

A könyv a Föld benépesülésétől kezdődően a honfoglalásig (pontosabban a vérszerződés megkötéséig) tekinti át Őseink történelmét. A régészeti leletek, a hitélet, a hagyományok és a jelképek

bemutatása egyrészt érdekesebbé teszi a könyvet a forgalomban lévő „szárazabb”, főként csak a háborúk és uralkodók, kormányok egymást követő sorozatára koncentráló tankönyvekhez képest, másrészt élővé varázsolja a régi korok emberét, környezetét, életmódját, Istennel megélt kapcsolatát.

Egyelőre még a történelem órára készülőknek nem ezt a könyvet kell elsőként a táskába berakni, hiszen a tanárok más könyvekből tanítanak. Reméljük, hogy ennek ellenére érdekessége és használhatósága révén egyre többen kezdik majd használni, hiszen egyedülálló nyelvünkről, őstörténetünkről, a Kárpát-medence múltjáról rengeteg fontos és érdekes, de kevésbé közismert információval szolgál.

Jó olvasást hozzá!

Történelem 5. (osztályosoknak).

Kiadja a László Gyula történelem és Kulturális Egyesület. Bp. 2004.

Záhonyi András

Gárdonyi Géza A LÁTHATATLAN EMBER

Rónai Lászlóné kedves olvasónk karácsonyi ajándékot adott a magyar gyermekeknek.

Újra kiadta Gárdonyi Géza Attila regényét a láthatatlan embert. E mű új kiadásának alap gondolata Dr. Pap Gábor professzoré, aki egyik előadásán egy félmondatban utalt arra, hogy a legjobb magyar Attila regényt évtizedek óta nem adták ki, s felnőtt három generáció a nagy király életének regényes ismerete nélkül. Pedig az ifjúság lelkét a regényes elbeszélések ragadják meg, szép lélekhez szóló történetekkel nyűgözi le a mesemondó a fiatalságot, s ezt tette Gárdonyi Géza is, a magyar nép sámán mesélője régi korok emlékeinek máig ívelő álmodozója, szent regélője.

Rónai Lászlóné a magyar gondolat támogatója vállalta a mű kiadását és költségeit, s vállalta azt is, hogy a könyvet eljuttatja a magyar iskolák könyvtárába és a határon kívüli gyermekekhez.

Az eljuttatáshoz kérjük kedves olvasóink segítségét. Ha van határon túli rokon gyermek vagy ismerős, akit szívesen megörvendeztetnének a szép könyvvel, telefonáljanak (a 46/331-981 telefonszámra), vagy írjanak (a 3509 Miskolc, Pf. 819 levélcímre), s mi szívesen küldjük a könyvet.

Jelen számunkban közöljük Dr. Pap Gábor professzor utószavát, amely a maga tömör ragyogásában méltó módon zárja le a könyvet, Gárdonyi művét, remekét.

(Szerk.)

Pap Gábor EMBERT LÁTNI ÉS MEGHALNI Mulanó szavak Gárdonyi Géza halhatatlan Emberéről

„... mintha nem is földi teremtés volna, hanem valami szebb világból ideszármazott.”

Két olyan történelmi regényt ismerek a XX. Század magyar irodalmából, amely bár vitathatatlan világirodalmi érték, miért, miért nem, mégsem tudja rangjának megfelelő mértékben gazdagítani az emberiség szellemi kincstárát. Az egyik Móra Ferenc Aranykoporsója, a másik Gárdonyi Géza Láthatatlan embere. Már régen filmre kellett volna venni mind a kettőt. Átütőbb sikert lehetett volna elérni velük, mint akár a Sacra Coronával, akár a Sorstalansággal...

Hol és miként állítódott át a váltó, amely végül is vakvágányra terelte a két remekmű világirodalmi pályafutását? Elég egyetlen példa. Gárdonyi regénye annak idején a Corvina Kiadó jóvoltából ilyen címen került a német olvasók kezébe: „Ich war der Hunnen Untertan”. Magyarul: „A hunok alattvalója voltam”. Valóban erről szólna a könyv?

Az én olvasatomban egészen másról szól. Egyetlen mondatba sűrítve – első hallásra talán meglepően – így hangozhatna a tanulsága: az igazi szerelem mindig reménytelen. Ettől szép és ettől szívszorítóan szomorú. (A regény is, a szerelem is.) Aki nem élte még át, nem is ember az egészen.

Mindezt négy fő- és három mellékszereplővel

játszatja el az író az igencsak zivataros történelmi események színpadán. A regény többi alakja: stasztéria. A négy főszereplő nevét legjobb lenne egymás alá írni, úgy azonnal érzékelhetnénk: mindegyik egy-egy lépcsőfokkal magasabbra vágyik, mint amelyen a cselekmény indulásakor áll. Dsidsia, a kis szolgálólány Zétába kapaszkodna, Zéta Emőke kegyeit hajszolja, Emőke Atilláért rajong. Minthogy azonban Atilla a halhatatlanság jegyese – Emőke győztes riválisa, Ildikó csak egy az asszonyai közül, ráadásul még a regény kerekein belül sem az első! -, a szerelem-lánc a legfőbb szeménél elpattan. A magára hagyott Emőkét, mint ágáról levált levelet, elsodorja a történelem orkánná fajult vihara. Zétának nem marad más választása, mint hogy szívében a beletört Ámor-nyíllal, visszagörnyedjen az alatta szerénykedő-reménykedő Dsidsia vállára.

A további három „játszó személlyel” – Csáthtal, Priszkosz rétorral és Lupusz püspökkel – hességgé bővült színtársulatban nem nehéz azonosítani a klasszikus bolygó-szerepeket. Atilla Nap-szerepéhez nem férhet kétség. „Ha haragszik, - állítja róla Emőke -, még a falevelek is remegnek. Ha mosolyog, még a felhők is megnyílnak.” A talányos mosolyú, halk szavú hun leány, a Nap szerelmese, természetesen a Hold szerepét játssza a regény színpadán. „Nincs benne vér. Nincs, ami melegítené a ránézőt.” – állapítja meg Zéta, amikor először téved rá a tekintete. Maga-fénye nem lévén, Napjának hulltával ő is elenyészik. Zéta, a mozgékony, sokbeszédű, tág memóriájú írnok – nem nehéz ráismerni – a merkúri tulajdonságok megtestesítője. Mint a legbelső bolygó képviselője, ő kering legközelebb a Naphoz, neki lehet a legtöbb és legmegbízhatóbb ismerete róla. „Ha nem akad egy ilyen magamfajta rab, aki följegyzí a nevét – írja önérzetesen, Atillával kapcsolatban -, elfújja a századok szele minden dicsőségével együtt.”

Dsidsiára így a hétbolygó-rendszer másik nőnemű képviselőjének, a Vénusznak – végül is egyedül hálás – harmóniateremtő szerepe marad. („Nem te voltál-e mindenkor az engem szerető, a hű, a miattam szenvedő, a nekem rendelt?”) Érezhető azonban, hogy egyfajta kényszer-megoldás ez a házasság a „filozófus-Merkúr” számára. Az ő igazi élettársa nem lehet sem a Hold-arcú Emőke, sem a Vénusz-bájú Dsidsia, hanem egyedül és ki-

zárólag a – könyvtára.

A maradék szerep-választékból a robbanékony, verekedős Csáth nyilvánvalóan a marsi tulajdonságok letéteményese. A jóságos, mindent és mindenkit megértő, arany szívű Priszkosz a jovialitás, azaz a jupiteri tulajdonságcsomag hordozója. Végül a szaturnuszi – a megkötő, visszatartó, elmúlást és végzetet sugalló – szerepet Lupusz püspöknek kell magára vállalnia. (Temet, temet, temet, előbb a katalauni csata, majd a pestis áldozatait. És béklyóz, maraszt – ha Zéta-Merkúr esetében nem is teljes sikerrel.) Árnyékként azonban végigkíséri ez a sötét bolygóhatás Zétát is, Emőkét is a mindkettejük számára a maga módján reménytelen szerelem sivatagán. „Az a leány a halál szellemét ábrázolta nekem. Mi emberi csontváz alakjában, kaszával és homokórával festjük a halált. A hun földön fekete szemű és piros szájú leány. Akinek megjelenik, meg kell halnia.” Bizony, a külső és a belső határok őreinek, a Szaturnusznak és a Holdnak a képe olykor, végzetterhes pillanatokban tökéletesen fedésbe kerülhet egymással.

A regény dramaturgiai csomópontja: Zéta végletes, száznyolevan fokos pályafordulása. A szkíta vallás fogalomtárából vett hasonlattal a szellem anyagba áldozódásáról beszélhetünk itt. Valódi, teljes, viszonzást nem váró önfeláldozás ez a legtisztább, füst nélküli lánggal égő szerelem oltárán. Ahogyan a szentpétervári Ermitázs „Nagy Péter-aranyainak” talán legismertebb darabján, az altáji szkíták hagyatékába sorolt övcsaton a női öltöbe hanyatlott férfialak, úgy a mi filozófus-hajlamú Zétánk is önként mond le a maga szellemi fegyverzetéről – az aranycsaton ezt a fára akasztott, eredetileg meditációs célra használt íj és nyíl képviseli -, a sok „-ráról, -fiáról, -ikáról”, hogy kényre-kegyre kiszolgáltassa magát a nő-elven működő anyag-világnak. Amelyben: „Az embernek csak az arca ismerhető, de az arca nem ő. Ő az arca mögött van. Láthatatlan.” És amelyről így vall ennek a világnak a legszebb, leghitelesebb szószólója:

„- Zéta, mi szomorúbb a halálnál?
... Ő maga felelt...
- Az élet.”

Székelyudvarhely – Budapest,
2004. november 19.